

SPOLOK PRIATEĽOV TURZOVKY INFORMUJE

ROČNÍK XVII.

č.2 (190)

Pripravil: IVAN GAJDIČIAR st.

Pripravujeme sa na veľké jubileum

V dnešnom pokračovaní článkov o významných udalostiach viažu-
cich sa k 400 ročnej turzovskej farnosti, kontinuálne nadväzujeme
na predošlé udalosti. Najskôr si všimneme podstatnú skutočnosť
nevýhnutú pre zriadenie farnosti – kostol.

Najstarší kostol

O prvom drevenom turzovskom kostole veľa nevieme. Podľa ľudovej tradície (zachytila ju farská kronika ešte v 20. rokoch 20. storočia) stál v centre obce, niekde v miestach záhrady domu rodiny Kučišovej, t.j. v záhrade dnešnej Útule sv. Jozefa. Kostol bol dedikovaný Svätej Alžbete Uhorskej, čo je síce typické stredoveké patrocínium, ale v Turzovke malo inú príčinu. V 17. storočí totiž dochádza k renesancii vlasteneckých, uhrofilských patrocínium príčinom jezuitskej rehole, ktorá vo svojej rekatolizačnej činnosti hľadala napojenie na domáce duchovné zdroje. Nové sakrálne objekty tak dostávali patrocínium sv. Alžbety, sv. Ladislava, sv. Štefana a pod. (jezuiti pôsobili aj na Bytčianskom panstve, od roku 1685 v Žiline a na Strečianskom panstve). Pre Turzovku bolo vybrané patrocínium sv. Alžbety. I keď si treba uvedomiť, že s jezuitmi prišlo obyvateľstvo farnosti do styku až počas misij, ktoré od roku 1626 pôsobili na Bytčianskom panstve. Preto je otázne, či mal náš prvý kostol svoje patrocínium ihneď po výstavbe, alebo k jeho „udeleniu“ došlo práve v súvislosti s jezuitskou misiou a odnátím kostola evanjelikom v roku 1632, prípadne ešte neskôr, v čase kedy sa kostol definitívne stal vlastníctvom miestnych katolíkov.

sv. Alžbeta – vitráž vo farskom chráme

O zhľade najstaršieho kostola sa môžeme len domnievať. Neskoršia vizitácia z roku 1674 ho síce v krátkosti opisuje, ale opis je skutočne veľmi strohý. Na druhej strane si treba uvedomiť, že azda ani nebolo veľmi čo opisovať. Prvý turzovský kostol si možno predstaviť ako jednoduchú drevenú stavbu. V interiéri sa nachádzal len nevyhnutný mobiliár – maľovaný oltár, pravdepodobne s vyobrazením sv. Alžbety ako patronky kostola. Spomenutá je aj drevená kresťanská, v posvätnéj výbavy medený, pozlátený kalich s maľou paténou. Keďže už v roku 1614 dostal kostol aj zvon, je treba

predpokladať aj vežu či skôr vežičku v ktorej bol zvon umiestnený, hoci vizitácia sa o veži nezmiňuje. Navyše zvon mohol byť umiestnený aj mimo samotného kostola v blízkej zvonici, ako to bývalo na Kysuciach pomerne časté. Kostol a s ním aj farnosť, ktorá bola veľmi rozsiahlym územím (Turzovka – dnešná Korňa, Klokočov, časť Dlhej, filiálky Olešná, Vysoká nad Kysoucou – v tom čase zaberala aj časť chotára dnešného Makova) mali počas 17. storočia skutočne veľmi pohnuté osudy, naplnené neustálym konfesionálnym konfliktom medzi katolíkmi na jednej a evanjelikmi na druhej strane.

Akt vzniku farnosti

Ak sa vrátíme k farárom Michalovi Uhliarovi a počiatkom budovania farnosti, zistíme, že práve jeho príchod do Turzovky je tým správnym dátumom jej vzniku. Dôležitým dôkazom je farárov list Alžbete Cobarovej zo 4. mája 1619. V ňom farár potvrdzuje, že do Turzovky prišiel pred 4 rokmi, teda v roku 1615. Tým pádom je zároveň dokladom na vznik farnosti (vo vizitácii z roku 1611 bolo napísané, že dokiaľ budú mať Turzovčania vlastného kazateľa, ergo zriadenú faru, budú povinní patriť k hričovskej fare). Keďže v spomenutom roku 1615 dostali

Pohrebne vyobrazenie Alžbety Cobarovej

vlastného farára, *de iure i de facto* bola zriadená farnosť. Príchod farára je taktiež dokladom, že tu museli byť postavené kostol i fara a časom pribudla aj škola. V čase keď katolíci prevzali do svojej správy kostol, stala sa jednoducho z evanjelickej farnosti katolícka a plynulo nadviazala na existenciu staršej farskej organizácie. Takže ani v čase evanjelickej fary nevznikla popri nej katolícka

farnosť. Možno konštatovať, že hoci turzovská farnosť vznikla pôvodne ako evanjelická (podobne i v Čadci), bola predchodkyňou katolíckej farnosti. Farárov list bol vážnou obžalobou jemu zverených farníkov: „Nemohau než s upustením slzi mych očí s plačem Vaši Osvícene a velikomožne milosti se v tiechto dvau veciach, ne na všeckych, ale na nekterých sausedkov mych stiežovať. ... Prednie, co mají od slávne pamieti neboštika osvíceného pána v liste robotnem zapsane k farní roličke, brzy zrižené a ustanovené poradyk, totižto zorati, zožeti a skliditi, tak všeci vespolek jednomyslnie sausecky chovati a snášeiti nechci, než který se Pána Boha bojí a k slovu Božimu rádi chodí, tíf jsau mi maličko zorali a ostatní, viedší strana zhola nic, a to již čtyři léta, jak ani orati, ani zaslúželu mzdu a živnostku mi dáti nechci...“ Ani v druhej veci, v ktorej sa farár obrátil na A. Cobarovú, nevykresľuje Turzovčanov v pozitívnom svetle: „Podruhe, žiadneho pobožného, kresťanského miezi nimi není poradku. Než ustavičné zvady, ruznice a strašlive lani, mrzké prisahani, Pána Boha se množí málo bojí. Nediele, svátok apoštolských i evanjelických málo svieti, k slovu Božimu neradi chodí, fojta nejsau poslušni, mej osoby kniezke nešanují, svatého kniezstva nepovažují, v kostole take mi odpovídají zlořeči.“ Ďalej prosí A. Cobarovú, aby

mu v jeho súžení pomohla a urobila v dedine poriadok.

Či sa tak stalo, nevieme. Nepoznáme doteraz nijaký prameň, ktorý by hovoril, či A. Cobarová na žiadosť farára reagovala a ak, tak akým spôsobom. Nepoznáme ani ďalšie osudy farára Uhliara, nevieme ani to, dokedy v Turzovke pôsobil, resp. kedy a kam odišiel.

Mgr. DRAHOMÍR VELIČKA, PhD.

AKTIVITY, KTORÉ NÁS SPÁJAJÚ...

V pondelok 12. januára 2015 bola podpísaná DOHODA O SPOLUPRÁCI A VZÁJOMNEJ POMOCI na roky 2015 a 2016 medzi spoločnosťou I – TRAN, s.r.o. Turzovka a Spolkom priateľov Turzovky. Text dohody je uverejnený na webr stránke Spolku.

V stredu 21. januára 2015 sa konalo pracovné stretnutie nového vedenia mesta Turzovka, nášho Spolku a OZ Terra Kiscusensis. Obsahom rokovania bolo spoločné úsilie o naplnenie dávnejšie vytýčeného cieľa - zriadenie Mestského múzea v Turzovke. Pritomní prerokovali celý rad organizačných úloh, dohodli spoločný postup a termíny najbližších opatrení. Prerokovali aj zámer uskutočnenia výstavy k štyristoročnici turzovskej farnosti a v závere vykonali obhliadku priestorov bývalej pošty, ktoré sa omedľo začnú adaptovať na zriadenie stálej expozície múzea. Nové vedenie mesta prejavilo snahu a mimoriadny záujem realizovať spoločný projekt, vychádzajúci z iniciatívy oboch občianskych združení, čo je prvým predpokladom jeho úspešného zvládnutia.

V nedeľu 1. februára 2015 sa na Farskom úrade v Turzovke stretol farár Mons. Jozef Hrtús so zástupcami nášho Spolku, OZ Terra Kiscusensis, členmi Farskej rady a občianskymi aktivitami, aby spoločne pripravili návrh programu do ústrednej akcie „NOC KOSTOLOV“. V Turzovke bude historicky po prvýkrát a organizovať sa bude ako súčasť celého radu podujatí k 400. výročiu vzniku farnosti. Toto ojedinelé podujatie sa uskutoční v treťom májovom týždni 2015 a o jeho príprave a priebehu budeme pravidelne informovať aj na tomto mieste.

DO POZORNOSTI ČLENOM SPOLKU

V zmysle platnej Dohody o spolupráci a vzájomnej pomoci uzatvorenej medzi Spolkom a spoločnosťou I – TRAN, s.r.o. TURZOVKA na roky 2015 – 2016 si môžu členovia Spolku pri nákupe výrobkov tejto spoločnosti uplatniť 5 % zľavu z ceny na celý sortiment, ktorý spoločnosť vyrába. Pri objednávkach cez internetový obchod, prevádzkovaný spoločnosťou, uveďte okrem ostatných údajov aj registračné číslo Vášho preukazu, výrobky Vám budú účtované so zľavou, rovnako aj pri hotovostnom nákupe priamo v spoločnosti.

PRIPOMÍNAME SI

V nedeľu 1. februára 2015 uplynulo 105 rokov od času, čo sa v Kvačanoch, okr. Liptovský Mikuláš, narodil

VOJTECH ČERNOTA

dirigent, pedagóg

O jeho živote a práci informujeme v monografiách TURZOVKA 1598 – 1998 a TURZOVKA krížom – krážom. Za dlhoročnú pedagogickú prácu v oblasti vzdelávania a výchovy, za významný prínos pri založení a práci so speváckym zborom a detským orchestrom počas jeho pôsobenia v Turzovke mu bolo 12.8.2005 pri príležitosti životného jubilea 95. narodenin, udelené Čestné občianstvo mesta Turzovka. Zomrel 22.5.2009 v Žiline, pochovaný je na Starom cintoríne.

POTEŠILO NÁS

- že v závere minulého roka vyšlo v Turzovke prvé číslo farského časopisu ASSUMPTIO. Bude vychádzať 4x ročne, jeho vydavateľom je RKC, Farnosť Turzovka, šéfredaktorom je člen nášho Spolku, historik Mgr. Drahomír Velička, PhD.

- že sme dostali pozvanie na vernisáž výstavy akad. maliara MIROSLAVA CIPÁRA, čestného občana Turzovky. Výstava v Galérii Čadca (Mestský dom) potrvá do 2. apríla 2015.

- že sme dostali pozvanie na finisáž výstavy člena nášho Spolku, Ondreja Zimku ml. (Ondrej 4.), konanú v Galérii Slovenského domu v Prahe vo štvrtok 12. februára 2015 o 18.00 hod.

- že 23. januára 2015 vyšlo v plnofarebnej úprave v náklade 200 ks na 8 stranách už 31. číslo Informačného bulletinu SPT. Vychádza od roku 1999 2 x ročne pre členov nášho Spolku, sponzorov Spolku. Je nepredajný, záujemcovia ho môžu získať bezplatne v Mestskej knižnici a v Medzinárodnom informačnom centre (obe inštitúcie sídlia v Dome kultúry RJ).

- že môžeme opäť poopraviť – doplniť štatistiku návštevnosti našich stránok, ktorú sme uverejnili v minulom čísle. Začiatkom tohto mesiaca prekročil počet originálnych IP adres číslo 50 000 a počet krajín sveta, z ktorých sú návštevníci dosiahol číslo 103.